

Zgodba o pastirju Pavlu

11. Nagla ježa

alo! Halo! Halol« je klical Vetrov oče v smeri proti svojim sinovom. »Halo, sinki moji, posluh!»

V daljavi je zašumelo, sinki Vetrovi so se oglasili. Vetrov oče je velel:

»Sinko moj, mili Jug, pristopi k sivolasemu očetul«

Mehka sapica je zavela in priveslala je rahlo Vetrov sinko, mili Jug, in vprašal: »Sivi očka moj, kaj želite?»

Sivi starec, Vetrov oče, vpraša najprej Pavla: »Govori, mladec: se mar bojiš nagle ježe?»

»Prav nič, dobri Vetrov očka: od ure do ure Bog pomore,« odgovori Pavel.

Zdaj naroči Vetrov oče sinku svojemu, milemu Jugu, naj odnese mladca Pavla na oni svet pred grofov grad.

Že je zgrabil Vetrov sinko, mili Jug, mladca Pavla, da bi ga odnesel na oni svet in prinesel pred grofov grad, pa je tedaj naglo vprašal Vetrov oče:

»Sinko moj, mili Jug, povej, reci: v kolikem času pripihaš na oni svet pred grofov grad?»

»V treh dneh.«

»Prepočasi je to, hitreje!»

»Ni mi mogoče, sivi očka moj!»

»Odstopi!»

Mehka sapica je zapihljala, Vetrov sinko, mili Jug, je lahko odvaloval v svoje prostore, v svoj podzemeljski dom.

Vetrov oče zakliče:

»Halo! Sinko moj, ostri Sever, pristopi!»

Mrzel piš zabrije in ledenomrzli Vetrov sinko, ostri Sever, pribrije, pa vpraša: »Sivi očka moj, kaj želite?»

»Sinko moj, ostri Sever, povej, reci: v kolikem času pripihaš na oni svet pred grofov grad?»

»V treh urah.«

»Prepočasi je to: hitreje, hitreje!»

»Ni mi mogoče, očka moj!»

»Odstopi!»

Mrzli piš zabrije, Vetrov sinko, ostri Sever, jo ledenomrzlo piha v svoje prostore, v svoj podzemeljski dom.

Očka Vetrov zakliče:

»Halo! Sinko moj, silni Vzhodnik, pristopi!»

Zahrumelo je in prihrumel je kot vihar Vetrov sinko, silni Vzhodnik, in vprašal:

»Sivi očka moj, kaj želite?«

»Sinko moj, silni Vzhodnik, povej, reci: v kolikem času pripihaš na oni svet pred grofov grad?«

»V treh minutah!«

»Prepočasi je to: hitreje, hitreje, hitreje!«

»Ni mi mogoče, sivi očka moj!«

»Odstopile!«

Zahrumelo je, Vetrov sinko, silni Vzhodnik, je viharo razsajal v svoje prostore, v svoj podzemeljski dom.

Vetrov oče zakliče v četrto in zadnjič: »Halo! Sinko moj, mogočni Zahodnik, pristopi!«

Zabučalo je, zalomastilo je, da se je zemlja stresla, in pribučal je, prilomastil Vetrov sinko, mogočni Zahodnik, in vprašal: »Sivi očka moj, kaj želite?«

»Sinko moj, mogočni Zahodnik, povej, reci: v kolikem času pripihaš na oni svet pred grofov grad?«

»V treh sekundah: ena, dve, tri! Kakor bi pihnil, pa sem tam, sivi očka moj!«

»V redu! Pripravljen! Nesi tegale mladca po zraku, kamor ti poreče! Halo: ne tako!«

»Kako pa, sivi očka moj?«

»Tako: odnesi ga na oni svet pred grofov grad. Si razumel?«

»Razumel, sivi očka moj: odnesem ga na oni svet, prinesem ga pred grofov grad.«

»V redu!«

»Ne še! Sivi očka moj, ti veš, da je tvoj sinko, mogočni Zahodnik, divjak. Povij to dete, preden ga odnesem, trdno v mehke plenice, da se mu na nagli ježi na oni svet ne pripeti kaj zlega!«

Oče Veter je dvignil glavo in trikrat pihnil kvišku in izpod silnega podzemeljskega oboka so padle na tla bele rjuhe, tople odeje in mehke pernice ter ovile in povile Pavla, da se ni prav nič ven videl: še dobro, da se ni zadušil. Preden je bil povit, je še zaklical: »Z Bogom! Hvala! Podzemeljski dobrotnik njegov, Vetrov oče, mu je samo pokimal za slovo, zakaj je že zavpil: »Naprej!«

Zabučalo je, zalomastilo je, zahreščalo je. In ena, dve, tri: srečni Pavel se je v bližini grofovega gradu že izkopaval iz mehkih pernic, toplih odej in belih rjuh, ki jih je nato, kakor bi pihnil, odnesel silni, mogočni orkan v podzemeljski svet, v Vetrovo kraljestvo.

avel se zdravna in stoji nekaj trenutkov, kako bi ga bil Bog pozabil. Nato se le prestopi in napravi nekaj korakov gor in dol. Korak mu je lahak, moč silna: prerojenega, pomlajenega se počuti. Res, goršega fanta od njega ni pod soncem, to bi moral vsakdo priznati, kdor bi ga le videl; in močan, da mu ga ni para na vsem svetu; pa bogat, bogat! Zapeljivi glas mu šepeče: »Pavel, pamet, pamet! Poglej grad, z njim grofovsko čast, v njem prelepa mlada grofica; denarja na mernike: še mezinca ti ni treba dvigniti in vse bo tvoje, če le sam hočeš. Kaj boš s pastirsko palico? Vse žive dni boš revež in ko obnemoreš: od hiše do hiše te bodo podili in uši te bodo grizle.

Pavel se ni zmenil za te zapeljive glasove. Ali naj po pōli sestro jemlje?

Ali nima sam večjega bogastva, kot je grad in vsa grofija vredna?

Da, premoženje ima. Kam z njim?

V roke vzame čutarico čudodelne žive vode; s tem darom dobrega Vetrovega očeta bi lahko postal sloveč zdravnik: stare in betežne bi pomlajeval, z njo bolne ozdravljaj, celo mrtve obujal v življenje, ako bi bilo to v njih prid. »To je vse res,« si je dejal Pavel, takoj nato pa odločil: »Taka je moja volja: živa voda naj služi za zdravljenje ubogih bolnikov, najprej hlapca volarja in prelepe grofice, moje po pōli sestrice, in levica naj ne ve, kaj je storila desnica!«

Spravi čutarico čudodelne vode in vzame v roke čudodelno svečo. Komu naj jo prižge? »Taka je moja volja,« reče. »Čudodelno svečo prižgem na grobu svojega dobrotnika, duhovnega gospoda pri fari; sedemnajst let sem služil pri njem, ne kot hlapec, kot brat in prijatelj njegov; vso dolgo službeno dobo mi ni rekel žal besede, tako dober je bil z menoj; naj bo gospodu v prid ali ne: na njegovem grobu bo dogorela.«

Spravi svečo, vzame v roko čudodelni demant v dragoceni škatlici, vreden pol kraljestva. Dragocena škatlica se je na silno nagli poti z onega sveta nekoliko odprla. Nehote čita Pavel skozi ozko odprtino v čudodelnem demantu: pod križem na pašniku je zlat zaklad. Brž udari po pokrovcu; škatlica se trdno zapre, Pavel iz čudodelnega demanta ne mara več brati. In odloči tedaj: »Taka je beseda Vetrovega očeta in taka je tudi moja volja: čudodelni demant je poročno darilo prelepi mladi grofici, moji po pōli sestrici.« In spravi dragocenost v notranji žep.

Neki glas mu šepeče: »Pavel, še si bogat: zlat zaklad je pod križem!« Pavel nič ne pomišlja in kar odloči: »Taka je moja volja: če dobim zaklad, kmetov iz vasi naj bo. Revni so bili, pa so me sprejeli in zredili; zredili in vzgojili, kakor bi me lastni oče in lastna mati nikoli ne bila.«

Tisti glas mu še šepeče: »Pavel, kaj zdaj tebi ostane?« In Pavel odgovori: »Pastirska palica in — križ ob potu na pašniku. Kristus na križu je ubog in nima nič: podoben mu bom v tem, brat...«

Zdajci utihne tisti glas in v Pavlovem srcu zazveni romarska pesem, tista žalostna: Jezus je usmiljen bil...

Rad bi še obiskal Pavel svojega očeta, prejasnega gospoda grofa, saj

bi mu ne razodel, kdo je, noče ga žaliti; rad bi še pozdravil prelepo mlado grofico, svojo po polji sestrico, in ji razodel, da bo ozdravljena, kmalu ozdravljena, saj pride že skoro tista ura: a se premaga in ne gre v grad.

Izpred grajskega hleva zasliši zdajci obupne klice, smrtné krike ubogega hlevarja, volarja, tistega krusta, ki umira, a umreti ne more. Zvija se pred hlevskim poslopjem in kliče Boga, Mater božjo in vse svetnike na pomoč, vmes pa se trka na grešne prsi in vzdihuje: »Oh, kaj sem storil? Oh, kaj sem storil, zakaj sem ga pahnil v prepad? Zdej me je zadela božja jeza. O, joj in prejoj! Usmili se me, mili Jezus, in odpusti mi!...«

Pavel spozna iz teh obupnih klicev, da je ura njegove rešitve prišla: prav nič se ne obotavlja, kar hitro skoči k nesrečnežu. Komaj ga še spozna, tako ga je zdelala grda bolezen. Vpraša ga: »Volar, kaj delaš tukaj?«

Volar ga ni slišal, še manj spoznal. Od vsega sveta zapuščen je ležal tam in se ves gnil in v črvih valjal v prahu; bil je gobav. Nihče ga ni maral oskrbovati, odkar je grajska gospodična grofica, ki mu je stregla, nalezla bolezen od njega.

Še ga pokliče in vpraša: »Volar, kaj delaš tukaj?« Bolnik ga še ne opazi; strašno kriči in vpije: »Ubijte me, oh ubijte me, saj drugega nisem vreden!« Pavlu se volar v srce zasmili; stopi tik njega, se mu skloni k obrazu in ga znova vpraša: »Volar, kaj delaš tukaj?«

Zdej odpre volar oči in zagleda lepega mladeniča poleg sebe. Misli, da vidi prikazen z onega sveta. Žarek upanja mu zasiže v srcu in kakor iz temnega groba zakliče: »Če si poslanec božji, pomagaj največjemu grešniku na svetu!« Tako zakliče in da bi si olajšal težko vest, izpove svoj greh in prosi milosti in usmiljenja. Pavel je bil prepričan, da ni treba dalje čakati z ozdravljenjem, da je ura njegove rešitve tu; volar je vreden pomoči in pripravljen jo sprejeti. V tolažbo mu še reče: »Volar, volar, poslušaj! Glej, milost in usmiljenje si našel pred Bogom: prihajam, da te ozdravim.« In vzame čutarico in ga pokropi s čudodelno živo vodo.

Kakor hitro padejo kapljice žive vode na bolnika, prenehajo silni krči, gobe mu odpadajo s telesa, gniloba in črvičnost izgineta, volar vstane in gre; oživiljen, preroden in pomlajen se počuti. Sam ne ve, ali je res ozdravel ali ne, ali je to resnica, ali se mu to ne sanja, in vzdikne: »Poslanec božji, povej: ali sem res zdrav, ali se mi le tako zdi?«

Pavla ni bilo več videti. Izmuznil se je bil in zginil za voglom. Volar je bil tedaj trdno prepričan, da ga je ozdravil božji poslanec, ki se je že povrnil v nebo. Od samega veselja skače in pleše pred grajskim hlevom ter kliče kakor nor: »Pridite in pogledjte: ozdravljen sem, ozdravljen!...«

Postarna ženica, živih oči in še lahkih nog, nekdanja prelepa grajska vratarica, sedanja grda svinjska dekla v gradu, je vse to od daleč gledala in tudi opazila, kod je prelepi čudodelni zdravnik izginil. Prečudno jo je pretreslo, kar je videla, in tudi prečudne misli so se ji obenem vzbudile v srcu. »Ključ do grofovega srca je ozdravljenje njegove edinke; in če povzročim jaz to ozdravljenje njegove edinke: odprto mi bo zopet grofovo srce in postavljena bom znova za grajsko vratarico.« In je stekla zadaj za grajskim hlevom, prestregla čudodelnega zdravnika in ga milo prosila in rotila v imenu Boga in Matere božje in vseh svetnikov, naj čudežno ozdravi še na smrt bolno mlado grofico: nobeno zdravilo, noben zdravnik ji ni mogel doslej pomagati; umreti bo morala, ko se je šele komaj začela razcvitati, in zapustiti svet in — kot edinka obupajoče starše; prejasni gospod grof je obljubil tistemu, ki jo ozdravi, vse premoženje in prelepo grofico za ženo, ali mlada grofica še vedno bolna leži, ni ga, ki bi jo rešil; le on, ki je na mah rešil gobavca ostudne bolezni, bi mogel ozdraviti tudi na smrt bolno grofovo hčerko.

»Prinesel sem zdravila tudi zanjo in ozdravljena bo, ko pride njena ura,« je razodel Pavel ženici zaupno, kakor sin materi. Sam se ni spoznal, odkod naenkrat to veliko zaupanje do nje.

»Dobro delo boste storili in vsi vam bomo hvaležni; še Bog bo vesel tega, saj mu je ljubše življenje kot pa smrt,« je odgovorila ženica, ki še kar ločiti ni mogla od čudodelnega zdravnika. In kakor da bi bila že davna znanca, ga je vprašala: »Pa kje ste dobili to čudovito zdravilo?«

Kot grajski oskrbnik jo je Pavel večkrat svaril in tudi karal, kar mu je pa ta vselej hudo zamerila. Utegnil je biti sem in tja le prestrog z njo. Oddolžil bi se ji zdaj rad za prejšnjo strogost. Tudi ga je zbliževalo z njo nezavestno čustvo neke nepoznane prvotne skupnosti in krvnega ali duhovnega sorodstva ali kaj že: ni si mogel kaj, da bi ji ne razodel tudi tega, kje je dobil čudodelno zdravilo. Zadrževalo ga je le to, ker se ni maral dati spoznati. In ji ni odgovoril na stavljeno vprašanje.

Tudi njo je vezalo nekaj podobnega na tega mladeniča. Srce ji je govorilo, da hoče nekaj njenega mimo nje dalje iti. Zdelo se ji je, kakor da vidi v tem prelepem mladeniču samo sebe, nekdanjo prelepo grajsko vratarico; začutila je neko naravno ljubezen do njega, kakor mati do sina. In je bolj prosila kakor vprašala, samo da bi še ne odhitel dalje: »Pa kje ste dobili to čudodelno zdravilo?«

Pavel bi rad ustregel njeni radovednosti, a se je še ustavljaj, ona pa ni odnehala, ni ga pustila dalje in znova prosila, znova vprašala: »Pa kje ste dobili to čudodelno zdravilo?«

Pavel je bil premagan. »To je pa zgodba,« je odgovoril in ji nato vse povedal, kakor se je zgodilo, odkar je bil izginil iz gradu.

Dekla je strmela, strmela in se zamislila. Vse misli so se ji končno osredotočile v eni: kako bi tudi sama dosegla to, kar je ta Pavel. Morda bi ga še celo prehitela in bi ona prinesla zdravje na smrt bolni grofici. V globoki zamišljenosti še opazila ni, kdaj je Pavel nehal govoriti, se mirno poslovil in tiho odhitel po svoji poti dalje. V srcu še ni bila ozdrav-

ljena: grof jo je zavrzel in tega ni mogla preboleti. Grizlo jo je, peklo, njena vroča ljubezen in sovraštvo do njega se še nista shladili. Vsa notranjost ji je govorila: tudi ti se moraš pomladiti, kakor se je oskrbnik Pavel, in boš spet grajska vratarica, prelepa, oboževana, prva v grofovih očeh. Pred očmi se ji je smehljala nova lepša bodočnost. Že davno pokopani upi so se ji zdaj iznova zbudili v srcu s tako silo, da se ni zavedala, kdaj se je spustila v gozd k onim belim skalam. Iz svoje globoke zamišljenosti se ni prebudila, v lepih mislih in sladkem upanju na lepšo bodočnost je šla na drugi svet iskat čudodelne žive vode. Kar je grajski oskrbnik Pavel zmožgel, pa bi ona ne? Ona, prelepa nekdanja grajska vratarica? ... K tistim belim pečinam v grajskem gozdu je prišla in se brez pomisleka vrgla v prepad. Nikdar več je niso videli v gradu. (Dalje.)

